ECLI:LV:AT:2018:1218.A420282018.5.L

Lieta Nr. A420282018, SKA-1675/2018
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2018.gada 18.decembrī

Tiesa šādā sastāvā: senatori Rudīte Vīduša, Andris Guļāns, Veronika Krūmiņa

rakstveida procesā izskatīja AS „BMGS", SIA „Getliņi EKO" un Iepirkumu uzraudzības biroja blakus sūdzības par Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 14.novembra lēmumu, ar kuru noraidīts lūgums par pagaidu noregulējumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2018. gada maijā pasūtītāja SIA „Getliņi EKO" izsludināja atklātu konkursu „Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtas izveide cieto sadzīves atkritumu poligonā „Getliņi"" (iepirkuma identifikācijas numurs GEKO 2018/05/05).

Pieteicēja AS „BMGS" vērsās Iepirkumu uzraudzības birojā ar sūdzību par konkursa nolikuma prasībām, taču birojs ar 2018.gada 31.augusta lēmumu Nr. 4-1.2/18-120/3 sūdzību noraidīja un atļāva pasūtītājai slēgt iepirkuma līgumu.

Pasūtītāja ar 2018.gada 2.oktobra lēmumu (sēdes protokols Nr. GEKO 2018/10-7 un Nr. GEKO 2018/10-8) par uzvarētāju konkursā atzina piegādātāju apvienību „MRKV" (lietā pieaicināta trešās personas statusā) un piešķīra tai līguma slēgšanas tiesības.

2018.gada 8.oktobrī starp pasūtītāju un PS „MRKV" noslēgts iepirkuma līgums Nr. GEKO79/2018.

[2] Pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot Iepirkumu uzraudzības biroja 2018.gada 31.augusta lēmumu atzīt par prettiesisku un to atcelt, uzlikt pienākumu pasūtītājai grozīt konkursa nolikuma prasības, izsludinot jaunu termiņu piedāvājumu iesniegšanai, kā arī lūdzot piemērot pagaidu noregulējumu – aizliegumu pasūtītājai turpināt iepirkuma konkursu un slēgt iepirkuma līgumu konkursa ietvaros. Pieteikuma papildinājumos pieteicēja lūdza atzīt par prettiesisku pasūtītājas lēmumu par konkursa uzvarētāju, iepirkuma līgumu atzīt par spēkā neesošu, kā arī piemērot pagaidu noreglējumu – aizliegt pasūtītājai izpildīt noslēgto iepirkuma līgumu.

Administratīvās rajona tiesas tiesnesis ierosināja administratīvo lietu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, pasūtītājas lēmuma par konkursa uzvarētāju un Iepirkumu uzraudzības biroja lēmuma atzīšanu par prettiesisku.

[3] Administratīvā rajona tiesa ar 2018.gada 14.novembra lēmumu lūgumu par pagaidu noregulējumu noraidīja. Lēmumā norādīti turpmāk minētie apsvērumi.

[3.1] Publisko iepirkumu likuma 73.panta pirmajā daļā un 68.panta pirmajā daļā norādītie kritēriji, kādiem jāatbilst personai, lai tai būtu tiesības iesniegt pieteikumu, ir attiecināmi uz pārskatīšanas procedūras pieejamību kopumā – gan apstrīdēšanu Iepirkumu uzraudzības birojā, gan uz tā lēmuma vai pasūtītāja lēmuma pārsūdzību tiesā.

Senāts līdzšinējā praksē ir atzinis, ka subjektīvās tiesības iesniegt pieteikumu ir ne tikai tām personām, kuras pieteikušās konkursā, bet arī tām, kuras ir paredzējušas to darīt. Tomēr personas interese nedrīkst būt pārāk attālināta. Personas tiesības iesniegt pieteikumu var pamatot gan personas darbība attiecīgajā nozarē, gan personas interesi papildus raksturojošs apstāklis, ka iepriekš rīkotā konkursa ietvaros persona atzīta par atbilstošu atlases nolikumam.

Konkrētajā gadījumā nav strīda par to, ka pieteicēja darbojas būvniecības nozarē, pieteicējai ir bijusi arī interese par konkursu, jo tā ir apstrīdējusi konkursa nolikuma prasības. Ievērojot minēto, pieteicējas interese nav uzskatāma par pārāk attālinātu.

Papildus norādāms, ka Senāts līdzīgā lietā atzinis, ka ir leģitīma pieteicējas interese panākt, ka uzvarējušais pretendents tiek izslēgts, pat ja pieteicējai pašai nav izredžu uzvarēt konkrētajā iepirkuma procedūrā.

[3.2] Pasūtītāja lēmumu par uzvarētāju pieņēma 2018.gada 2.oktobrī, bet līgumu noslēdza jau 2018.gada 8.oktobrī, neievērojot desmit dienu nogaidīšanas termiņu, kas rēķināms no lēmuma pieņemšanas dienas (Publisko iepirkumu likuma 60.panta sestā daļa un 68.panta otrā daļa). Konkrētajā gadījumā nogaidīšanas termiņš bija jāievēro, jo pieteicēja Iepirkumu uzraudzības birojā bija apstrīdējusi konkursa nolikuma prasības. Pieteicēja ir uzskatāma par ieinteresēto personu, attiecīgi tai arī bija tiesības pārsūdzēt lēmumu par uzvarētāja noteikšanu.

[3.3] Pasūtītājs atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 41.panta otrajai daļai var noteikt pretendentu kvalifikācijas prasības (tostarp arī attiecībā uz pretendenta tehniskajām un profesionālajām spējām, arī pieredzi).

Senāts atzinis, ka pasūtītājam, nosakot kvalifikācijas prasības, ir rīcības brīvība, kas vērsta uz to, lai piedāvājums atbilstu pasūtītāja iecerēm un tas saņemtu iepirkuma priekšmetam atbilstošu un pēc iespējas kvalitatīvu izpildījumu. Tas, protams, nenozīmē, ka pasūtītāja rīcība prasību noteikšanā var būt patvaļīga – izvirzītajām prasībām jābūt vērstām tikai un vienīgi uz iepirkuma priekšmetam atbilstoša un pēc iespējas kvalitatīvāka izpildījuma saņemšanu, nevis uz kādu citu interešu nodrošināšanu. Tāpat atzīts, ka tas, ka iepirkumā ir piedalījies tikai viens pretendents, pats par sevi nav pamats, lai atzītu nolikuma prasības par prettiesiskām, un neļauj prezumēt, ka nolikums sagatavots tā, lai nodrošinātu tieši attiecīgā pretendenta intereses. Būtiski ir tas, vai nolikuma prasības ir objektīvi pamatotas (ir vērstas uz kvalitatīva pakalpojuma iegādi, nevis uz citu interešu nodrošināšanu) un samērīgas ar līguma priekšmetu.

[3.4] Pieteicēja Iepirkumu uzraudzības birojā apstrīdēja konkursa nolikuma 5.2.3.punkta 3.1., 3.9., 3.10. prasības par būvprojekta vadītāja, atbildīgā būvdarbu vadītāja un būvdarbu vadītāja (atbildīgā būvdarbu vadītāja vietnieka) līdzšinējo pieredzi, uzskatot tās par nesamērīgi augstām.

[3.5] Pasūtītāja plāno izveidot bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu kompleksu, kas sastāv no trešās grupas būvju kompleksa, kurā izvietotas tehnoloģiskās iekārtas.

Izvērtējot pasūtītājas sniegtos skaidrojumus gan par būvprojekta vadītājam nepieciešamo pieredzi, gan atbildīgā būvdarbu vadītāja kvalifikāciju, gan būvdarbu vadītāja (atbildīgā būvdarbu vadītāja vietnieka) pienākumiem, atzīstams, ka pasūtītāja ir izskaidrojusi nolikumā izvirzītās kvalifikācijas prasības, tās ir samērīgas ar līguma priekšmetu.

[3.6] Iepirkumu uzraudzības birojā iesniegtie un tā lēmumā vērtētie Ekonomikas ministrijas, Latvijas Būvinženieru savienības, Stopiņu novada būvvaldes atzinumi un viedokļi apstiprina pasūtītājas skaidroto. Šie viedokļi saprotami un argumentēti ir izklāstīti gan iestāžu lēmumos, gan paskaidrojumos. Pretrunas tajos nav saskatāmas, arī pieteicēja uz tādām pieteikumā nav norādījusi. Pieteicēja nav izvirzījusi saprātīgus apsvērumus, kas liktu apšaubīt pasūtītājas izvirzīto prasību samērīgumu ar līguma priekšmetu. Vispārīgi apgalvojumi, ka nolikumā var izvirzīt mazākas kvalifikācijas prasības, nav pietiekami. Pieteicējas norāde, ka, piemēram, ceļu projektēšanas speciālista kvalifikācija būtu atbilstoša nolikumā minēto projektēšanas darbu veikšanai, neiztur kritiku.

[3.7] Ievērojot minēto, pārsūdzētais Iepirkumu uzraudzības biroja lēmums pirmšķietami ir tiesisks.

[3.8] Konkrētajā gadījumā pasūtītāja neievēroja Publisko iepirkumu likuma 60.panta sestajā daļā paredzēto nogaidīšanas termiņu. Vienlaikus konstatējams, ka Iepirkumu uzraudzības biroja lēmums par nolikuma prasībām ir tiesisks. Attiecīgi šajā lietā ir iespējami tikai Publisko iepirkumu likuma 75.panta pirmās daļas 2. vai 3.punktā minētie sprieduma veidi. Secināms, ka konkrētās līguma priekšmeta specifikas dēļ objektīvi nav iespējama iepirkuma līguma termiņa saīsināšana (75.panta pirmās daļas 3.punkts).

Publisko iepirkumu likuma 75.panta ceturtajā daļā noteikts, kādos gadījumos tomēr var nepieņemt šā panta pirmās daļas 1. vai 2.punktā minēto spriedumu.

No Senāta nolēmumiem izriet, ka nogaidīšanas termiņa neievērošana pati par sevi ir būtisks pārkāpums. Tiesa šīm atziņām piekrīt. Vienlaikus iepirkuma līguma atcelšana (Publisko iepirkumu likuma 75.panta pirmās daļas 2.punkts) konkrētajā gadījumā kā iespējamais sprieduma veids būtu nesamērīgs, ņemot vērā projekta apjomu, tajā iesaistītā finansējuma apmēru, plānotā līguma izpildes termiņu, sabiedrības interesi savlaicīgi izmantot plānoto būvi. Arī pieteicēja pieteikumā un tā papildinājumos apsvērumus, kas liecinātu par pretējo, nav norādījusi.

Attiecīgi pagaidu noregulējuma piemērošanai, aizliedzot izpildīt noslēgto līgumu, tiesa nesaskata pamatu.

[4] Pieteicēja par tiesas lēmumu iesniedza blakus sūdzību, norādot turpmāk minētos apsvērumus.

[4.1] Pieteicēja pieteikumu konkursam neiesniedza tieši būtisku nolikuma prasību neatbilstību dēļ. Tiesai bija pēc būtības jāvērtē pieteicējas iebildumi par nolikuma prasību tiesiskumu, nošķirot tos faktorus (iepirkuma summa, fondu līdzfinansējums u.c.), kas cilvēciski var radīt noslieci uz pieteikuma noraidīšanu.

[4.2] Tiesa nav vērtējusi pieteicējas apsvērumus par to, kāpēc nolikuma prasības nav samērīgas un ka atsaukšanās uz trešo personu (Ekonomikas ministrijas, Latvijas Būvinženieru savienības, Stopiņu novada būvvaldes) viedokļiem nav pieļaujama. Trešo personu viedoklis neizslēdz pieteicējas apsvērumu pamatotību. Pieteicēja sniedza detalizētus apsvērumus, atsauces uz normatīvo aktu, iepirkuma dokumentācijas normām.

[4.3] Speciālistiem izvirzāmās prasības nevar būt tādas, kas konkursa mērķa sasniegšanai nav nepieciešamas, bet ierobežo pretendentu loku. Pasūtītāja nav motivējusi, ka šo projekta īstenošanu nav iespējams izveidot ar mazāk ierobežojošām kvalifikācijas prasībām.

[4.4] No samērīguma vai tiesiskuma aspekta raugoties, nekādi nav saprotama prasība par atbildīgā būvdarbu vadītāja vietnieku un tā atbilstību atbildīgā būvdarbu vadītāja prasībām. Likumdevējs šādu institūtu nav paredzējis, lai būvobjektā netiktu dalīta atbildība. Faktiski pasūtītāja atkāpusies no Būvniecības likuma principiem, jo paredzējusi, ka atbildīgais būvdarbu vadītājs principā var neatrasties objektā tādēļ, ka ir viņa vietnieks.

No konkursa nolikuma un pasūtītājas sniegtās atbildes uz pretendentu jautājumiem redzams, ka būvdarbu vadītāja vietniekam paredzēts prettiesiski deleģēt daļu no atbildīgā būvdarbu vadītāja atbildības, jo atbildīgā būvdarbu vadītāja un tā vietnieka prasītās sertifikācijas jomas atšķiras (ceļu un meliorācijas joma/ēku būvdarbi).

Būvdarbu vadītāja vietnieka postenis ir pasūtītājas definēts obligāts jaunievedums. Pat ja šāds nereglamentēts postenis tiek iekļauts, pasūtītājai nav tiesību noteikt tādas prasības un atbildību, kādas noteiktas likumā noteiktajai atbildīgajai personai.

Tiesa minēto nav vērtējusi. Tiesai bija jādod tiesiskā mēraukla speciālistu kvalifikācijas prasību noteikšanas autonomijas robežai jeb cik tālu pasūtītājai ir tiesības un vai vispār ir tiesības noteikt paaugstinātas kvalifikācijas prasības speciālistiem lietderības apsvērumu dēļ. Arī no lietderības viedokļa nav pamatojams, kādēļ amata vietniekam prasīta priekšnieka kvalifikācija.

[4.5] Lietā nav noskaidrots un vērtēts, vai konkursa priekšmets – bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtas (nevis būves) – nav atzīstamas par III kategorijas inženierbūvēm Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumu Nr. 500 „Vispārīgie būvnoteikumi" (turpmāk – Vispārīgie būvnoteikumi) izpratnē. Formāla atsauce uz III kategorijas grupas ēku nav automātiski saistāma ar vienīgo iespējamo projekta speciālistu – arhitektu. III grupas ēka pati par sevi nenorāda uz ēkas konstrukciju sarežģītību. Lietā nav vērtēts, vai tieši iepirkuma priekšmeta – iekārtu (nevis ēku) – specifika un sarežģītība nav faktors, kas būtu jāņem vērā, nosakot atbilstošā būvprojekta vadītāja prakses jomu vai kā definējis pasūtītājs – persona, kas visciešāk saistīta ar projektēšanas priekšmetu.

[4.6] Nav skaidrs, kāpēc būvprojekta vadītājam jābūt speciālistam tieši arhitekta praksē, tas ir, ēku projektēšanā, savukārt atbildīgajam būvdarbu vadītājam – ceļu un meliorācijas jomā.

[4.7] No Vispārīgo būvnoteikumu 32.punkta, Būvniecības likuma 13.panta un Ministru kabineta 2014.gada 2.septembra noteikumu Nr. 529 „Ēku būvnoteikumi" 2.8.apakšpunkta iespējams secināt, kādas jomas speciālisti uzskatāmi par atbilstošiem. To, iespējams, kompetents būtu noteikt arī pretendents, sagatavojot piedāvājumu. Būvniecības ieceres ierosinātājs *a priori* nevar vienpusēji ierobežot speciālistu loku un noteikt, kuras jomas speciālists būs vienīgais iespējamais būvprojekta vadītājs. Ja likumdevējs būtu vēlējies imperatīvi noteikt, ka III grupas ēkām vienīgais iespējamais projekta vadītājs ir būvspeciālists arhitekta praksē, tas likumā būtu noteikts, taču tas nav darīts.

[4.8] Tiesības un pienākumi noteikt atbilstošu speciālistu, pirmkārt, ir pašam sertificētajam speciālistam, otrkārt, būvvaldei. Būvvalde kā kompetentā iestāde, kas pieņem administratīvos lēmumus būvniecības nozarē, būs tā, kas noteiks, kura persona ir vai nav atbilstošākā būvprojekta vadīšanai (ar vai bez arhitekta prakses, vai, piemēram, atbilstošāka būtu komunikāciju inženiera prakse).

[4.9] Pat ja tiesa secināja, ka iepirkuma procedūra veikta saskaņā ar likuma prasībām, tai bija jāvērtē arī tas, vai lēmums par konkursa uzvarētāja noteikšanu nav ietekmējis pieteicējas (potenciāla pretendenta) iepirkuma līguma slēgšanas tiesības. Tiesa to nav vērtējusi. Tāpat nav vērtēts, vai situācijā, kad apstrīdētas nolikuma prasības, ir pamats uzskatīt, ka iepirkuma procedūra līdz lēmuma pieņemšanai par uzvarētāja noteikšanu veikta atbilstoši likuma prasībām.

[4.10] Tiesa, noraidot pagaidu noregulējuma piemērošanu, nonākusi pie secinājuma, kas izslēdz jebkādu sankciju piemērošanu par tiesas konstatētu būtisku pārkāpumu. Par nogaidīšanas termiņa neievērošanu, tiesas ieskatā, nav iespējams piemērot nevienu no Publisko iepirkumu likumā

paredzētajām sankcijām. Tas ir pretēji likuma mērķim un judikatūrai. Tāpat spriedums ir pretējs Senāta atziņām, ka tiesa, piemērojot iepriekš spēkā esošā Publisko iepirkumu likuma 85.^{2}pantu, var izvēlēties tikai starp sekām – atzīt līgumu par spēkā neesošu, grozīt vai atcelt tā noteikumus, vai saīsināt līguma termiņu – nevis izvēlēties starp to, vai vispār kādas no šīm sekām ir piemērojamas. Tiesai ir dota satura izvēle, ne izdošanas izvēle.

[4.11] Tiesas lēmums ir pretrunīgs. Proti, tiesa pamatoti norādīja, ka finansiālas sekas pašas par sevi nevar būt par pietiekamu pamatu Publisko iepirkumu likuma 75.panta pirmās daļas 1. vai 2.punktā minētā sprieduma nepieņemšanai. Vienlaikus tiesa norāda, ka līguma atcelšana nav samērīga ar projekta apjomu, iesaistītā finansējuma apmēru, izpildes termiņu u.c.

Finansējumā, arī tā apmērā, projekta apmērā, termiņos u.c. nav rodams pamatojums, lai attaisnotu būtiskus iepirkuma procedūras pārkāpumus, kas liedz ieinteresētām personām īstenot pārsūdzības iespējas. Šāda rīcība pirmšķietami ir pretēja likuma galvenajam principam.

Projekta apmērs nav pamats attaisnojumam par būtisku likuma prasību neievērošanu. Publiskie iepirkumi ir vērsti uz sabiedrības labuma radīšanu. Tas, ka projekts ir novilcināts tik tālu, ka tas jāīsteno pēkšņi, nedrīkst nozīmēt tā svarīguma vai nozīmīguma palielināšanu. Nozīmīgiem projektiem jābūt īstenotiem laikus, nevis novēloti pēdējā brīdī. Līdz ar to formāla atsauce par pagaidu noregulējuma līdzekļu nepiemērošanu sabiedrības interešu dēļ ir nepamatota. Sabiedrības interesēs ir iepirkumi, kas veikti konkurences apstākļos, tā nodrošinot efektīvu budžeta izlietošanu. Šī sabiedrības interese nav ņemta vērā.

[4.12] Tiesai bija jāņem vērā, ka konkursā pieteicās tikai viens pretendents, tātad bez konkurences. Tā pretendents varēja un, visticamākais, arī piedāvāja cenu bezkonkurences apstākļos. Proti, ievērojami augstāku par to, ja konkursā būtu sagaidāma arī citu pretendentu dalība. Piedāvātā cena nenozīmē, ka patiesās projekta izmaksas tai atbilst. Vienīgā pretendenta cena ir 44 675 620 *euro*, lai gan objektīvi darbu pašizmaksa ir 17–20 miljoni *euro*.

[5] SIA „Getliņi EKO" par tiesas lēmumu iesniedza blakus sūdzību, kurā tā nepiekrīt tiesas secinājumam, ka pieteicēja ir uzskatāma par ieinteresēto personu un ka tai ir tiesības vērsties tiesā ar pieteikumu.

[6] Iepirkumu uzraudzības birojs par tiesas lēmumu iesniedza blakus sūdzību, norādot turpmāk minētos argumentus.

[6.1] Tiesa lēmumā par lietas ierosināšanu, noskaidrojot pieļaujamo pieteikuma priekšmetu un tam atbilstošo pagaidu aizsardzības līdzekli, ir pārsniegusi pieteikumā ietvertā prasījuma robežas. Tādējādi tiesai, konstatējot faktu par iepirkuma līguma noslēgšanu un līdz ar to Iepirkumu uzraudzības biroja lēmuma izpildi jeb spēkā neesību, lūgtais pagaidu aizsardzības līdzeklis bija jāatzīst par nepieļaujamu, un izskatīšana bija atsakāma.

[6.2] Tiesa nepamatoti atzina, ka pieteicējai ir subjektīvās tiesības iesniegt pieteikumu par noslēgtā līguma atzīšanu par prettiesisku un ka pasūtītāja nav ievērojusi nogaidīšanas termiņu, kas attiecīgi ir viens no Publisko iepirkumu likuma 74.panta pirmajā daļā minētajiem gadījumiem, kad iepirkuma līgumu var atzīt par spēkā neesošu.

[6.3] Vērtējot nogaidīšanas termiņa ievērošanu, ir jānošķir termini „kandidāts" un „ieinteresētā persona". Pieteicēja nemaz nevarēja iegūt tiesības piedalīties konkursā, jo neatbilda atlases prasībām, un nevar iegūt tiesības slēgt iepirkuma līgumu. Tā kā konkursā piedāvājumu iesniedza tikai viens pretendents, nav pamata pieteicēju pielīdzināt pretendenta vai kandidāta statusam.

[7] Pasūtītāja par pieteicējas blakus sūdzību iesniegusi paskaidrojumos. Blakus sūdzībā argumentēts, ka tiesa nepamatoti atzinusi pieteicēju par ieinteresēto personu. Pieteicēja neiesniedza savu piedāvājumu atklātā konkursā, lai gan dalība konkursā tai netika liegta. Nav konstatējama iepirkuma līguma noslēgšana, pārkāpjot Publisko iepirkumu likuma normas. Tā kā piedāvājumu iesniedza tikai viens pretendents, pasūtītājai nebija jāievēro nogaidīšanas termiņš.

[8] Pasūtītāja iesniedza paskaidrojumus par Iepirkumu uzraudzības biroja blakus sūdzību un par pieteicējas blakus sūdzību.

Tajos paustie argumenti saskan ar Iepirkumu uzraudzības biroja blakus sūdzībā ietvertajiem argumentiem.

[9] Lietā pieaicinātā trešā persona PS „MRKV" par pieteicējas blakus sūdzību sniegusi paskaidrojumus. Trešā persona nepiekrīt tiesas argumentiem, ka pieteicējai ir tiesības iesniegt pieteikumu tiesā par konkursa rezultātiem, kā arī tiesas atziņām par nogaidīšanas termiņa neievērošanu. Pieteicējas argumenti par konkursa nolikuma prasību prettiesiskumu, trešās personas ieskatā, ir nepamatoti.

Motīvu daļa

[10] Iepazīstoties ar SIA „Getliņi EKO" blakus sūdzību, Senāts konstatēja, ka ir nokavēts blakus sūdzības iesniegšanas termiņš un blakus sūdzība nav atbilstoši parakstīta. Proti, to parakstījis SIA „Getliņi EKO" valdes priekšsēdētājs /pers. A/. Atbilstoši aktuālajiem datiem komercreģistrā /pers. A/ tiesības pārstāvēt kapitālsabiedrību ir tikai kopīgi ar visiem valdes locekļiem, taču blakus sūdzībai nav pievienoti /pers. A/ pilnvarojumu apliecinoši dokumenti.

Senāts lūdza SIA „Getliņi EKO" iesniegt skaidrojumu par procesuālā termiņa nokavējuma iemesliem un motivētu lūgumu šā termiņa atjaunošanai, kā arī iesniegt atbilstoši parakstītu blakus sūdzību vai /pers. A/ pilnvarojumu apliecinošus dokumentus līdz 2018.gada 14.decembrim.

Senātā ir saņemta ģenerālpilnvara, ar kuru SIA „Getliņi EKO" pilnvaro /pers. A/ citstarp jebkuru procesuālu darbību veikšanai tiesvedības gaitā.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 147.panta otro daļu pārstāvim izdotā pilnvarā īpaši norādāmas tiesības pārsūdzēt tiesas nolēmumu apelācijas vai kasācijas kārtībā.

No minētā panta izriet, ka pilnvarā (arī ģenerālpilnvarā) īpaši norādāmas pārstāvja tiesības pārsūdzēt tiesas nolēmumus. Konkrētajā gadījumā Senātā iesniegtā pilnvara satur ļoti vispārīgu pilnvarojumu – jebkuru procesuālu darbību veikšanai tiesvedības gaitā. Šāds vispārīgs pilnvarojums neizpilda tiesību normas prasības par īpaša pilnvarojuma nepieciešamību (piemēram, *Senāta 2018.gada 16.augusta lēmuma lietā Nr. SKA-1249/2018 (680014518) 5.punkts*). No tā nevar secināt, ka /pers. A/ drīkst iesniegt tiesā blakus sūdzību.

SIA „Getliņi EKO" nav iesniegusi dokumentus, kas izskaidrotu termiņa nokavējuma iemeslus un kuros būtu izteikts lūgums par termiņa atjaunošanu.

Ņemot vērā minēto, Senāts atzīst, ka konstatētie trūkumi nav novērsti. Proti, ir pārkāpts blakus sūdzības iesniegšanai noteiktais termiņš un blakus sūdzību iesniegusi persona, kura tam nav pilnvarota. Tas atbilstoši Administratīvā procesa likuma 322.panta pirmajai daļai un 301.panta otrās daļas 2. un 3.punktam un trešās daļas 2.punktam ir pamats SIA „Getliņi EKO" blakus sūdzības atstāšanai bez izskatīšanas.

[11] Savukārt par Iepirkumu uzraudzības biroja blakus sūdzību Senāts norāda turpmāk minēto.

[12] Blakus sūdzībā izteikti iebildumi par pieteicējas subjektīvajām tiesībām vērsties tiesā par noslēgtā iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā

neesošu.

Administratīvā procesa likuma 323.panta pirmās daļas 2. un 3.punkts, kā arī otrā daļa noteic augstākas instances tiesas kompetenci, ja tiek konstatēts, ka blakus sūdzības kārtībā pārsūdzētais lēmums ir nepareizs: tiesa var atcelt lēmumu un vai nu nodot jautājumu jaunai izskatīšanai zemākas instances tiesai, vai izlemt jautājumu pēc būtības pati.

Kā redzams, likumdevējs šajās tiesību normās attiecībā uz blakus sūdzības izskatīšanas apjomu ir lietojis jēdzienu „jautājums". Tas nozīmē, ka augstākas instances tiesai, izskatot blakus sūdzību, ir kompetence pēc būtības lemt tikai par konkrēto jautājumu, kas ar blakus sūdzību nonācis tai izskatīšanā, piemēram, par atteikšanos pieņemt pieteikumu, par pieteikuma atstāšanu bez virzības, par tiesvedības apturēšanu. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 323.panta jēgai blakus sūdzības kārtībā ir pārbaudāms tikai tas ar lietas virzību un izskatīšanu saistītais jautājums, ko vispirms – ar pārsūdzēto lēmumu – ir risinājusi tiesa, kuras izskatīšanā ir lieta. Augstākas instances tiesas kompetencē nav lemt par lietas izskatīšanas virzību citā blakus jautājumā vai kopumā, kamēr to nav darījusi lietu izskatošā tiesa (*Senāta 2008.gada 22.aprīļa lēmuma lietā Nr. SKA-322/2008 (A42679007) 7.punkts*).

Šajā gadījumā blakus sūdzības kārtībā ir pārsūdzēts pirmās instances tiesas lēmums par pagaidu noregulējumu. Tas nozīmē, ka blakus sūdzības tiesvedības ietvaros nav pārbaudāmi iebildumi par lietas ierosināšanu. Lēmums par lietas ierosināšanu vispār nav atsevišķi pārsūdzams, bet, ja, procesa dalībnieka ieskatā, lieta ir ierosināta nepamatoti, iebildumus par to var izteikt, pārsūdzot spriedumu (Administratīvā procesa likuma 315.panta otrā daļa).

Līdz ar to iebildumi, kas saistīti ar pirmās instances tiesas tiesneša lēmumā par lietas ierosināšanu noteikto prasības priekšmetu, kā arī lēmumā par pagaidu noregulējumu ietvertajiem apsvērumiem par pieteicējas subjektīvajām tiesībām vērsties tiesā, nav pārbaudāmi šajā blakus sūdzības tiesvedībā.

[13] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 195.panta pirmo daļu tiesai, lemjot par pagaidu noregulējumu, ir jāpārbauda, vai ir pamats uzskatīt, ka pārsūdzētais administratīvais akts vai administratīvā akta neizdošanas sekas varētu radīt būtisku kaitējumu vai zaudējumus, kuru novēršana vai atlīdzināšana būtu ievērojami apgrūtināta vai prasītu nesamērīgus resursus, un vai pārsūdzētais administratīvais akts pirmšķietami (*prima facie*) ir prettiesisks.

Minētie kritēriji pagaidu noregulējuma piemērošanai novērtējami kumulatīvi – ja nepastāv viens no tiem, pagaidu noregulējuma piemērošanai nav pamata.

[14] Pasūtītāja un Iepirkumu uzraudzības birojs uzskata, ka iepirkuma uzvarētāja PS „MRKV" bija vienīgā konkursa pretendente un tāpēc, pretēji rajona tiesas lēmumā ietvertajai motivācijai, pirms līguma noslēgšanas nebija nepieciešams ievērot nogaidīšanas termiņu. Proti, pasūtītāja uzskata, ka pieteicēja nav atzīstama par pretendenti, jo tā nebija iesniegusi piedāvājumu konkursā. Tāpat, pasūtītājas ieskatā, lietā nav subjektu, kuru tiesiskās intereses būtu aizskārusi līguma noslēgšana un kuriem attiecīgi būtu tiesības vērsties tiesā.

Senāts šādam viedoklim nepiekrīt turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

[15] Publisko iepirkumu likuma 60.panta sestajā daļā noteikts, ka iepirkuma līgumu slēdz ne agrāk kā nākamajā darbdienā pēc nogaidīšanas termiņa beigām, ja Iepirkumu uzraudzības birojam nav šā likuma 68.pantā noteiktajā kārtībā iesniegts iesniegums par iepirkuma procedūras pārkāpumiem.

Savukārt saskaņā minēta panta devītās daļas 1.punktu iepirkuma līgumu vai vispārīgo vienošanos var slēgt, neievērojot šā panta sesto daļu, ja vienīgajam pretendentam ir piešķirtas iepirkuma līguma slēgšanas tiesības un nav kandidātu, kas būtu tiesīgi iesniegt iesniegumu šā likuma 68.pantā noteiktajā kārtībā. Redzams, ka šajā normā kā paredzētais izņēmums nogaidīšanas termiņa neievērošanai nav noteikts tikai tas, ka iepirkuma līgums noslēgts ar vienīgo pretendentu. Bez tā minēts arī kandidāts, kas būtu tiesīgs iesniegt iesniegumu šā likuma 68.pantā noteiktajā kārtībā.

Līdz ar to ir jānoskaidro, vai minētā norma paredz pienākumu ievērot nogaidīšanas termiņu arī tādā gadījumā, ja iespējamais pretendents iepriekš ir apstrīdējis nolikuma prasības, bet nav piedalījies konkursā.

[16] Publisko iepirkumu likums ir izstrādāts, ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2007.gada 11.decembra direktīvu 2007/66/EK, ar ko Padomes direktīvas 89/665/EEK un 92/13/EEK groza attiecībā uz pārskatīšanas procedūru efektivitātes uzlabošanu valsts līgumu piešķiršanas jomā (turpmāk – direktīva 2077/66/EK).

Atbilstoši direktīvas preambulas 8.apsvērumam nogaidīšanas termiņš nav vajadzīgs, ja vienīgais attiecīgais pretendents ir tas, kuram piešķirtas līguma slēgšanas tiesības, un ja nav attiecīgu kandidātu. Šādā gadījumā nav citas personas, uz ko attiektos konkursa procedūra un kas būtu ieinteresēta saņemt paziņojumu un izmantot nogaidīšanas termiņu, lai būtu iespējams veikt efektīvu pārskatīšanu.

Tātad nogaidīšanas termiņa būtība ir dot iespēju apstrīdēt lēmumu personām, kurām uz šādu apstrīdēšanu varētu būt subjektīvās tiesības.

[17] Saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 68.panta pirmo daļu tiesības iesniegt iesniegumu par iepirkuma procedūras pārkāpumiem ir personai, kura ir vai ir bijusi ieinteresēta iegūt tiesības noslēgt iepirkuma līgumu vai pretendē uz iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu un kura saistībā ar konkrēto iepirkuma procedūru, uz kuru attiecas šis likums, uzskata, ka ir aizskartas tās tiesības vai ir iespējams šo tiesību aizskārums.

Publisko iepirkumu likuma 73.panta pirmajā daļā noteikts, ka pieteikumu par iepirkuma līguma atzīšanu par spēkā neesošu, to noteikumu grozīšanu vai atcelšanu vai iepirkuma līguma termiņa saīsināšanu var iesniegt šā likuma 68.panta pirmajā daļā minētās personas šā likuma 74.panta pirmajā daļā minētajos gadījumos.

Tātad tiesības iebilst pret iepirkuma procedūras pārkāpumiem un sekojoši arī noslēgto iepirkuma līgumu ir ieinteresētajai personai. Kā pareizi norāda Administratīvā rajona tiesa, Senāts jau iepriekš ir atzinis, ka subjektīvās tiesības iesniegt pieteikumu ir ne tikai tām personām, kuras pieteikušās konkursā, bet arī tām, kuras bija paredzējušas to darīt. Tomēr personu interese nedrīkst būt pārāk attālināta (sal. *Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 12.jūnija lēmuma lietā Nr. SKA-472/2009 (A42781808) 13.punkts*).

Senāta ieskatā, par ieinteresēto personu nav atzīstama tikai tāda persona, kas iesniegusi piedāvājumu konkursā. Minētās tiesību normas tulkojamas plašāk. Lietā, ņemot vērā gan nolikuma apstrīdēšanas faktu, gan arī pašas pieteicējas paskaidrojumus, ir pietiekams pamats pieņemt, ka pieteicēja neiesniedza piedāvājumu konkursā tieši nolikuma prasību dēļ, jo, pieteicējas ieskatā, nolikumā izvirzītās prasības ir tādas, kas konkursa mērķa sasniegšanai nav nepieciešamas un vienlaikus ierobežo pretendentu loku. Tā kā tieši nolikuma prasības varēja būt šķērslis dalībai konkursā un tā kā tās šobrīd ir strīda pamatā, nav pamatots iestādes arguments, ka pieteicēja nav ieinteresētā persona, jo tā faktiski nemaz nevarēja piedalīties konkursā un iegūt tiesības slēgt iepirkuma līgumu. Līdz ar to ir saskatāma pieteicējas vēlme iegūt tiesības slēgt līgumu par bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu izveidi cieto sadzīves atkritumu poligonā „Getliņi", kā arī pieteicējas darbības joma ir saistīta ar būvniecību. Tādējādi pieteicēja vispār varētu būt ieinteresēta iegūt līguma slēgšanas tiesības šāda veida iepirkumā.

Pasūtītājai šajā gadījumā bija arī zināms, ka pieteicējai bija iebildumi pret konkursa nolikumu, tātad par to, ka varētu pastāvēt strīds par jautājumu, kas var būt pamats iebilst arī pret konkursu kopumā.

Tas būtībā atbilst arī direktīvas 2007/66/EK 2.a pantam, kas paredz, ka pretendentus uzskata par attiecīgiem (tas ir, tādiem, kuriem būtu jānosūta paziņojums par lēmumu piešķirt līgumu), ja tie vēl nav galīgi izslēgti. Izslēgšana ir galīga, ja tā ir paziņota attiecīgajiem pretendentiem un vai nu neatkarīga pārskatīšanas struktūra to ir atzinusi par likumīgu, vai arī tai vairs nevar piemērot pārskatīšanas procedūru.

Lai arī pieteicēja nebija piedalījusies konkursā un bija izslēgta, tomēr strīds par konkursa tiesiskumu un dalībnieku loku atkarībā no nolikuma prasībām varēja turpināties. Tas ir pietiekams pamats uzskatīt, ka nav konstatējams Publisko iepirkumu likuma 60.panta devītās daļas 1.punktā minētais priekšnoteikums, kas būtu par pamatu nogaidīšanas termiņa neievērošanai. Līdz ar to pirmās instances tiesa pamatoti secināja, ka pasūtītājai bija jāievēro Publisko iepirkumu likuma 60.panta sestajā daļā minētais nogaidīšanas termiņš.

[18] Lietā konstatētais pārkāpums – iepirkuma līguma noslēgšana, neievērojot Publisko iepirkumu likuma 60.panta sestajā daļā noteikto nogaidīšanas termiņu, – ir tāds, kas saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 74.panta pirmās daļas 3.punktu var būt pamats iepirkuma līguma atzīšanai par spēkā neesošu, līguma noteikumu grozīšanai vai atcelšanai vai līguma termiņa saīsināšanai.

Savukārt Publisko iepirkumu likuma 75.panta piektā daļa paredz: ja iepirkuma līgums noslēgts, neievērojot nogaidīšanas termiņu, un tiek konstatēts, ka iepirkuma procedūra līdz lēmuma pieņemšanai par uzvarētāja noteikšanu ir veikta saskaņā ar šā likuma prasībām vai minētais lēmums nav ietekmējis tā pretendenta izredzes iegūt iepirkuma līguma slēgšanas tiesības, kurš iesniedzis pieteikumu, tiesa pieņem šā panta pirmās daļas 2. vai 3.punktā minēto spriedumu (par līguma noteikumu grozīšanu vai atcelšanu vai līguma termiņa saīsināšanu).

Tātad, lai arī nogaidīšanas termiņš nav bijis ievērots, likums paredz, ka noteiktos gadījumos tas nevar būt pamats līguma atzīšanai par spēkā neesošu, bet tas ir pamats vai nu līguma noteikumu grozīšanai vai atcelšanai vai līguma termiņa saīsināšanai.

[19] Lai izvērtētu, vai iepirkuma procedūra līdz lēmuma pieņemšanai par uzvarētāja noteikšanu ir veikta saskaņā ar likuma prasībām, ir jāpārbauda pieteicējas iebildumi par nolikuma prasībām, proti, ka tās bijušas nesamērīgas.

[20] Saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 41.panta otro daļu pasūtītājs var noteikt atbilstības līmeni saskaņā ar šā likuma 45. un 46.pantā minētajām prasībām (tātad arī prasības attiecībā uz pretendenta tehniskajām un profesionālajām spējām, arī pieredzi). Prasību apjomu, kā arī pieprasīto minimālo spēju līmeni konkrētā iepirkuma līguma izpildei nosaka samērīgi iepirkuma līguma priekšmetam. Šādas minimālā atbilstības līmeņa prasības iekļauj paziņojumā par līgumu, kā arī iepirkuma procedūras dokumentos.

[21] Senāts iepriekš ir skaidrojis, ka jebkuras prasības iepirkumā kaut kādā mērā sašaurina to personu loku, kuras varētu piedalīties iepirkumā, taču nepieļaujami ir nevis jebkuri, bet vienīgi nepamatoti konkurences ierobežojumi. Pat ja iepirkuma prasībām atbilst mazs uzņēmumu loks, tas pats par sevi nenozīmē, ka prasības nepamatoti ierobežo konkurenci un ir prettiesiskas. Būtiski, vai prasības ir objektīvi pamatotas un nav diskriminējošas (*Senāta 2017.gada 12.oktobra sprieduma lietā Nr. SKA-668/2017 (ECLI:LV:AT:2017:1012.A420143216.2.S) 12.punkts; sal. Senāta 2018.gada 8.maija lēmuma lietā Nr. SKA-290/2018 (ECLI:LV:AT:2018:0508.A420339515.1.L) 7.punkts, 2018.gada 21.maija lēmuma lietā Nr. SKA-1222/2018* (*ECLI:LV:AT:2018:0521.A420171118.5.L) 7.punkts*).

Tas, ka iepirkumā ir piedalījies tikai viens pretendents, pats par sevi nav pamats atzīt nolikuma prasības par prettiesiskām, un neļauj prezumēt, ka nolikums sagatavots tā, lai nodrošinātu tieši attiecīgā pretendenta intereses. Būtiski ir tas, vai nolikuma prasības ir objektīvi pamatotas (ir vērstas uz kvalitatīva pakalpojuma iegādi, nevis uz citu interešu nodrošināšanu) un ir samērīgas ar līguma priekšmetu (*2018.gada 21.maija lēmuma lietā Nr. SKA-1222/2018 (ECLI:LV:AT:2018:0521.A420171118.5.L) 7.punkts*).

[22] Pieteicēja iebilda pret konkursa nolikumā izvirzītajām prasībām atsevišķiem speciālistiem.

Atbilstoši nolikuma 5.2.3.punkta 3.prasībai pretendentam jānodrošina būvprojekta izstrādē tālāk norādītie speciālisti ar attiecīgo pieredzi:

3.1. būvprojekta vadītājs/arhitekts, kurš ir sertificēts arhitekta praksē, un ar pieredzi būvprojekta vadītāja/arhitekta statusā ne mazāk kā piecus gadus;

3.9. atbildīgais būvdarbu vadītājs, kuram ir spēkā esošs sertifikāts ceļu, meliorācijas vai ēku būvdarbu vadīšanā ar vismaz 5 (piecu) gadu praktisko pieredzi atbildīgā būvdarbu vadītāja statusā un kurš, citstarp, kā atbildīgais būvdarbu vadītājs ir vadījis būvdarbus divos būvdarbu līgumos par objektu izbūvi un vismaz viens līgums realizēts saskaņā ar apvienotās projektēšanas un būvdarbu līguma noteikumiem (FIDIC vai līdzvērtīgs);

3.10. Būvdarbu vadītājs (atbildīgā būvdarbu vadītāja vietnieks), kuram ir spēkā esošs sertifikāts ēku būvdarbu vadīšanā ar vismaz 5 (piecu) gadu praktisko pieredzi atbildīgā būvdarbu vadītāja statusā.

[23] Nevar nepamanīt, ka kopumā nolikuma prasības attiecībā uz būvdarbiem piesaistītajiem speciālistiem izvirzītajām kvalifikācijas prasībām un pieredzi izskatāmajā gadījumā ir samērā detalizētas un specifiskas. Šādu prasību niansēta pielāgošana konkrētai būvniecībai vai ēkai var novest pie tā, ka iepirkumam spēj kvalificēties ļoti šaurs pakalpojumu sniedzēju loks. Tas var radīt bažas, ka nolikums, iespējams, veidots tā, lai iepirkumā piedalīties varētu tikai viens pretendents. Tomēr jāņem vērā, ka zemo konkurences līmeni var būt radījušas augstas, taču objektīvi pamatotas prasības. Katrā iepirkumā pastāv objektīva nepieciešamība samazināt pasūtītāja risku iegādāties nekvalitatīvu pakalpojumu, un tieši pakalpojumu sniedzēja pieredze, kvalifikācija ir viens no faktoriem, kas ļauj novērtēt sagaidāmo pakalpojumu kvalitāti. Pieredzes prasības var tikt izvirzītas atbilstoši (samērīgi) pērkamā pakalpojuma apjomam, sarežģītībai un citiem būtiskiem aspektiem.

[24] Konkrētajā gadījumā pasūtītāja ir sniegusi šādu minēto prasību skaidrojumu (*lietas 1.sējuma 113.–115.lapa, 183., 186.–188.lapa, 2.sējuma 121.–123.lapa*):

1) saskaņā ar Vispārīgo būvnoteikumu 32.punktu par būvprojekta vadītāju norīko atbilstošās jomas būvspeciālistu, kurš vada projektēšanu un koordinē būvprojekta izstrādi. Bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu kompleksa izbūve, kas pamatā sastāv no III kategorijas grupas būvju kompleksa ar tajā izvietotajām tehnoloģiskajām iekārtām, ir paredzēta ierobežotā teritorijā, pārstrādes iekārtu funkcionēšanai nepieciešamās komunikācijas ir nepieciešams savienot ar jau pastāvošo komplicēto komunikāciju tīklu, tāpēc arī pasūtītāja personai, kas atbildēs par visa kompleksa tehnisko projektu kopumā, proti, būvprojekta vadītājam, kā prasību izvirzījusi tieši pieredzi arhitekta darbā, jo arhitekta zināšanas un pieredze dod iespēju atrast optimālo kompleksa novietojuma un komunikāciju pieslēguma iespējas;

2) par atbildīgā būvdarbu vadītāja kvalifikāciju norādīts, ka apvienotā projektēšanas un būvniecības līgumā komersanta atbildība netiek dalīta, tas ir atbildīgs gan par projektēšanu, gan par būvniecību, attiecīgi šādu līgumu gadījumā ir nepieciešamas abas kompetences. Apvienotajā projektēšanas un būvniecības līgumā iegūtā pieredze nav salīdzināma ar pieredzi, kas iegūta atsevišķā projektēšanas un atsevišķā būvniecības līgumā, atšķiras darba organizācija, apvienotajos projektos atbildīgajam būvdarbu vadītājam ir specifiski pienākumi;

3) būvdarbu vadītājs (atbildīgā būvdarbu vadītāja vietnieks) nav noteikts kā atbildīgā būvdarbu vadītāja aizvietotājs vai nomainītājs, bet gan

kā atsevišķs autonoms speciālists, kas vada tā sertifikācijas jomā noteiktos būvdarbus un papildus pilda arī atbildīgā būvdarbu vadītāja vietnieka funkcijas. Šim speciālistam būs jāsniedz palīdzība atbildīgajam būvdarbu vadītājam ikdienas jautājumu risināšanā, pieredzi atbildīgā būvdarbu vadītāja amatā ir saprātīgi un samērīgi prasīt, lai būvdarbus uzraudzītu speciālists ar tādu kvalifikāciju, kas ne tikai pārrauga savu jomu, bet, būdams atbildīgā būvdarbu vadītāja vietnieks un uzturoties objektā, un uzraugot būvdarbus, būtu ieguvis pieredzi visa būvdarbu kompleksa vadīšanā. Sekmīga līguma izpilde no būvdarbu vadīšanas viedokļa var tikt kavēta vai pat apdraudēta, ja atbildīgā būvdarbu vadītāja vietniekam trūkst izpratnes par visa būvdarbu kompleksa vadīšanu.

Tāpat pasūtītājas iepirkumu komisija lēmumā par uzvarētāja noteikšanu (2018.gada 2.oktobra lēmums Nr. GEKO 2018/10-7) norādījusi, ka, ietverot konkursa nolikumā tieši šādas prasības, komisija ir atzinusi par primāru nodrošināt nevis pēc iespējas lielāku iesniegto piedāvājumu skaitu, bet gan noteikt tādas pretendentu atlases prasības, lai konkursa rezultātā izvēlētais pretendents un iepirkuma izpildes rezultātā veiktā bioloģiski noārdāmo atkritumu pārstrādes iekārtu kompleksa izveide atbilstu pasūtītājas iecerēm, un tas saņemtu iepirkuma priekšmetam atbilstošu un pēc iespējas kvalitatīvāku izpildījumu (*lietas 1.sējuma 143.lapa)*.

[25] Kā norādījusi Administratīvā rajona tiesa, pasūtītājas skaidroto apstiprina arī Ekonomikas ministrijas, Latvijas Būvinženieru savienības, Stopiņu novada būvvaldes atzinumi un viedokļi. Senāta ieskatā, minētie viedokļi, jo īpaši apstākļu pirmšķietama vērtējuma vajadzībām var tikt vērtēti tiktāl, ciktāl tajos ir vērtējums par būvniecības ieceres būtību un noteikta veida būvspeciālistu piemērotību darbam ar šo būvniecības ieceri (projektu, būvdarbiem). Proti, juridisku jautājumu izšķiršana ir ekskluzīva tiesas kompetence, bet speciālistu viedokļi var palīdzēt izprast konkrēto būvniecības procesu no tehniskā viedokļa.

Ekonomikas ministrija viedoklī Iepirkumu uzraudzības birojam (*lietas 1.sējuma 249.–252.lapa*) norādījusi, ka konkrētajā gadījumā secināms, ka pasūtītāja uzvērusi nepieciešamību projektējamo un būvējamo objektu sasaistīt ar jau esošo infrastruktūru. Ja pasūtītājai primāri ir bijuši svarīgi sākotnējie arhitektoniskie risinājumi, lai objekts pilnībā iekļautos esošajā īpašumā, kurš, kā redzams no konkursa tehniskās specifikācijas pielikuma no inženiertehniskā viedokļa, ir pietiekami sarežģīts objekts, tad uzskatāms, ka arhitekta praksē sertificēts būvspeciālists ir atbilstošas jomas būvspeciālists konkrētā konkursa nolikumā paredzētā būvprojekta izstrādei.

Latvijas būvinženieru savienība viedoklī Iepirkumu uzraudzības birojam (*lietas 1.sējuma 237.–241.lapa*) skaidrojusi, ka pasūtītāja paredzējusi izbūvēt III grupas ražošanas ēku kompleksu ar atbilstošu darbu sastāvu jaunu ēku būvdarbiem. Konkursa dokumenti paredz jaunu tādu ēku būvdarbus, kas paredzētas ražošanas vajadzībām, un pasūtītājai konkrētajā gadījumā ir svarīgi tieši sākotnējie arhitektoniskie objekta ģenerālplāna risinājumi, lai tas pilnībā iekļautos esošajā īpašumā, kurš ir pietiekami sarežģīts objekts. Tādējādi tieši arhitekta praksē sertificēts būvspeciālists ir uzskatāms par atbilstošas jomas būvspeciālistu.

Pirmšķietami nav pamata nepiekrist, ka pasūtītājas vēlme būvprojekta vadību uzticēt arhitektam ir atbilstoša būvniecības iecerei konkrētajā situācijā. Prasība par arhitekta praksi būvprojekta vadītājam nav noteikta, tikai formāli atsaucoties uz III grupas ēkas būvniecību. Kā izriet no iepriekš norādītajiem speciālistu viedokļiem par konkrētā gadījumā specifiskajām iezīmēm, šī prasība saskan ar to, ka nepieciešami sarežģīti arhitektoniski risinājumi konkrētajā objektā, un tas objektīvi prasa arhitekta iesaisti.

[26] Pasūtītāja arī ir saprātīgi pamatojusi, ka paredzamā līguma priekšmeta dēļ (būs jānodrošina kopējā līguma, kas ietver gan projektēšanu, gan būvniecību, vadība) būvdarbu vadītājam ir nepieciešama iepriekšējā pieredze tieši ar šāda veida līgumu. Būvniecības ieceres īstenošana atbilstoši pasūtītāja vajadzībām un ar atbilstošu darbu organizāciju ir jautājumi, kuros pasūtītāja paša gribai, apsverot dažādus projekta īstenošanas riskus un sasniedzamos mērķus, ir būtiska nozīme. Ciktāl prasības nav nesamērīgas, tiesa likuma ietvaros nevar uzlikt pienākumu pasūtītājam samazināt vai grozīt nolikumā izvirzītās kvalifikācijas prasības tikai tādēļ, ka teorētiski tas varētu būtu iespējams.

[27] Atbildot uz pieteicējas izvirzītajiem argumentiem par būvdarbu vadītāja vietnieku, norādāms, ka, pretēji pieteicējas uzskatam, pasūtītāja nav paredzējusi sadalīt atbildību starp vairākām būvniecībā iesaistītām personām. Speciālists – būvdarbu vadītāja vietnieks – ir paredzēts kā palīgs atbildīgajam būvdarbu vadītājam ikdienas jautājumu risināšanā. Jāatgādina, ka pasūtītājam ir rīcības brīvība pretendenta kvalifikācijas prasību noteikšanā. Šajā gadījumā, tā kā konkrētie būvdarbi ir kompleksi un tehnoloģiski sarežģīti, tad arī vietniekam izvirzītā prasība par pieredzi atbildīgā būvdarbu vadītāja amatā ir objektīvi pamatota.

[28] Senātam, ņemot vērā šobrīd lietā esošās ziņas, nav pamata pieņemt, ka aiz minētajiem pasūtītāja argumentiem un noteiktajām prasībām katrā ziņā slēpjas negodprātīga rīcība vai kādas personas interešu nodrošināšana. Pasūtītājas izvirzītās prasības, pirmšķietami vērtējot, ir objektīvi pamatotas (ir vērstas uz kvalitatīva pakalpojuma iegādi, nevis uz citu interešu nodrošināšanu) un ir samērīgas ar līguma priekšmetu.

[29] Ievērojot minēto, kā arī to, ka Iepirkumu uzraudzības birojs, izskatījis pieteicējas apstrīdēšanas iesniegumu par nolikuma prasībām, bija atļāvis noslēgt līgumu, pirmšķietami nav konstatējami pārkāpumi iepirkuma procedūrā līdz lēmuma pieņemšanai par uzvarētāja noteikšanu. Tā kā tas arī ir vienīgais pieteicējas arguments, kas varētu pamatot tās iespējas piedalīties konkursā un attiecīgi uzvarēt, un tā kā pieteicēja nav piedalījusies konkursā, attiecīgi nav konstatējams, ka lēmums par uzvarētāja noteikšanu būtu ietekmējis pieteicējas izredzes uzvarēt. Līdz ar to, ievērojot Publisko iepirkumu likuma 75.panta piektajā daļā noteikto, pirmšķietami nav paredzams, ka lietā varētu tikt taisīts spriedums par līguma atzīšanu par spēkā neesošu.

[30] Senāts 2016.gada 26.maija spriedumā lietā Nr. SKA-71 (A420437813), atsaucoties uz direktīvu 2077/66/EK, uzsvēra mērķi (preambulas 4.apsvērums) novērst situāciju, kad līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji subjekti slēdz līgumus ļoti ātri, vēloties padarīt neatgriezeniskas lēmuma, ar kuru piešķirtas tiesības slēgt iepirkuma līgumu, sekas. Tas ir ievērojams šķērslis iesaistīto pretendentu efektīvai tiesiskajai aizsardzībai. Lai to novērstu, ir jāparedz obligāts nogaidīšanas termiņš, kura laikā attiecīgā līguma slēgšanu aptur. Atbilstoši preambulas 18.–21.apsvērumam, lai novērstu pārkāpumus attiecībā uz obligāto nogaidīšanu, kas ir efektīvas apstrīdēšanas priekšnoteikums, jāpiemēro iedarbīgas sankcijas. Tādēļ līgumi, kas noslēgti, pārkāpjot nogaidīšanas termiņu, parasti jāuzskata par spēkā neesošiem, ja pārkāpumi ir tādi, ka tie ir ietekmējuši pretendenta, kurš iesniedzis apstrīdēšanas iesniegumu, iespēju iegūt līguma slēgšanas tiesības. Citu formālu prasību pārkāpumu gadījumā dalībvalstis var spēkā neesības principu nepiemērot. Taču šādos gadījumos dalībvalstīm jānosaka alternatīvas sankcijas, kas var būt arī līguma termiņa saīsināšana. Direktīva neizslēdz arī stingrāku sankciju piemērošanu. Dalībvalstis var paredzēt gan visu līgumsaistību atcelšanu ar atpakaļejošu spēku (*ex tunc*), gan to saistību atcelšanu, kas vēl būtu jāizpilda (*ex nunc*). Tas nedrīkst radīt stāvokli, kad nepastāv stingras sankcijas gadījumos, kad no līguma izrietošās saistības jau ir pilnībā vai gandrīz pilnībā izpildītas (*minētā sprieduma 7.punkts*).

Atbilstoši direktīvas 2.d panta pirmās daļas „b" apakšpunktam dalībvalstij ir jānodrošina, ka līgums tiek atzīts par spēkā neesošu, ja pārkāpts nogaidīšanas termiņš un tas ietekmējis apstrīdējušā pretendenta izredzes slēgt līgumu. Savukārt atbilstoši šā panta trešajai daļai līgumu var neatzīt par spēkā neesošu, pat ja tā slēgšanas tiesības ir piešķirtas nelikumīgi, ja tas ir sabiedrības interesēs, taču tādā gadījumā dalībvalstij jānodrošina, ka tiek

piemērotas alternatīvas sankcijas. 2.e pantā kā viena no sankcijām paredzēta līguma ilguma saīsināšana.

No iepriekš minētā secināms, ka Eiropas Savienības likumdevējs ir devis norādes dalībvalstu likumdevējam panākt to, ka iepirkumu līgumi netiek noslēgti, kamēr nav beidzies nogaidīšanas termiņš. Sankcijām jābūt pat tad, ja iepirkuma procedūrā ir pieļauti tikai formāli pārkāpumi, kas nav ietekmējuši iepirkumu pēc būtības. Nogaidīšanas termiņa ievērošanai piešķirta liela nozīme, jo tā mērķis ir dot iespēju pretendentiem efektīvi apstrīdēt pārkāpumus iepirkumu procedūrā.

Kā atzina Senāts minētajā spriedumā, Publisko iepirkumu likuma 85.^{3}panta piektā daļa (jaunā Publisko iepirkumu likuma 75.panta piektā daļa ir tai līdzīga) paredz tiesai izvēli attiecībā uz sprieduma veidiem – grozīt vai atcelt līguma noteikumus, papildus saīsinot līguma termiņu vai tikai saīsināt iepirkuma līguma termiņu, bet ne izvēli – nenoteikt vispār nekādas sekas (*sprieduma 7.–8.punkts*).

Senāta ieskatā, šie apsvērumi tomēr nevar būt par pamatu, lai atgrieztos pie tā, ka līgums jāatzīst par spēkā neesošu. Pirmšķietami izvērtējot lietas apstākļus, nav pamata pieņemt, ka pasūtītāja būtu centusies noslēgt līgumu pēc iespējas ātrāk tikai tādēļ, lai izslēgtu cita pretendenta izredzes noslēgt līgumu – pasūtītāja (atsaucoties uz likuma tekstu) savu rīcību pamato ar to, ka konkursā nebija citu pretendentu, un tas atbilst tam, ka pieteicēja piedāvājumu nemaz nebija iesniegusi. Ievērojot arī sabiedrības intereses vides aizsardzībā (atkritumu pārstrādes iekārtas darbībā), Senāts uzskata par nesamērīgu pilnībā apturēt noslēgtā līguma darbību. Savukārt tas, kādu spriedumu taisīt attiecībā uz noslēgto līgumu, ir tās tiesas ziņā, kas izskata lietu pēc būtības.

[31] Līdz ar to tiesas lēmums ir atstājams negrozīts, bet pieteicējas blakus sūdzība noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 301.panta otrās daļas 2.punktu un trešās daļas 2.punktu, 322.panta pirmo daļu, 323.panta pirmās daļas 1.punktu un 324.panta pirmo daļu, Senāts

nolēma:

atstāt negrozītu Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 14.novembra lēmumu, bet AS „BMGS" un Iepirkumu uzraudzības biroja blakus sūdzības noraidīt;

atstāt bez izskatīšanas SIA „Getliņi EKO" blakus sūdzību.

Lēmums nav pārsūdzams.

R.Vīduša A.Guļāns V.Krūmiņa